

Muistatko tämän?

22.05.2007 - 08:20

Kirjahyllyn romahtamisen johdosta tein kirja-inventaariota vanhempieni luona olevassa huoneessani. Olen jemmannot sinne suurimman osan lasten ja nuorten kirjoistani, mutta lienee parasta kiikuttaa ne Tampereen kotiin, kun hyllyt eivät näytä niitä sympatiseeraavan.

Lattialla lojuvasta kirjaläjästä löytyi vaikka mitä aarteita. Käteen tarttui yksi ehdottomista teini-ikäisten suosikkikirjoistani, Richard Dubelmanin Holly Hobbie kadonnutta etsimässä (The Adventures of Holly Hobbie 1980. Suom. Wsoy 1980). Kirja sujahti reppuun, ja olen nyt lukenut sitä melkoisella ihastuksella uudestaan.

Olen törmännyt lukuisten kirjojen kohdalla siihen, että mikä on yhdelle ehdoton ikisuosikki ja klassikko, toinen ei ole siitä koskaan kuullutkaan. Joten olen jo kauan sitten lakannut ajattelemasta, "että kyllähän kaikki tämän nyt tietävät". Siitä syystä pieni, tosin hiukan lyhennetty esittelyteksti Holly Hobbien etukannen liepeestä:

Sademetsän peittämää muinaista mayakaupunkia etsivä Melville Dutton on kadonnut Guatemalan viidakoihin, mutta 13-vuotias Liz ei suostu uskomaan, että isä olisi kuollut. Eräänä talvi-iltana, viettäessään kiitosjuhlan päivää isovanhempiensa talossa Uuden Englannin maaseudulla, Liz katsoo isänsä huoneen seinällä olevaa kuvaa. Se on peräisin vuodelta 1803, ja esittää siirtomaatyyliin pukeutunutta tyttöä, kenties vain hiukan vanhempaa kuin Liz itse. Sininen puuvillapäähine ja sen varjo peittävät suureksi osaksi tytön kasvot. Mutta mikä merkillisintä, kuva tuntuu säteilevän taikavoimaa – aivan kuin se eläisi ja haluaisi astua kehyksistään tähän päivään. Ja juuri niin käy. Liz saa Holly Hobbien seurakseen lähtiessään etsimään kadonnutta isäänsä.

Voin kuvitella, että tässä vaiheessa yksi sun toinen lukija huokaisee, että joopa joo – taas "näitä kirjoja": kirjoja joissa kävellään tauluista sisään ja ulos, ja astutaan maailmoista toiseen.

Vaan eipä olekaan. Holly Hobbieissa ei ole mitään muuta "fantastista" tai "maagista" kuin se, että Holly tulee taulusta alas ja ulos, kun taulun alla nukkuvan tytön häätä on suurimmillaan. Muuten tarina pysyy tiukasti "tämän maailman" raamien sisällä. Holly Hobbieen kohdistuneet ennakoasenteet jopa naurattivat, kun googlatessani törmäsin vanhaan Aikakone –lehdessä olleeseen arvosteluun: kirjoittaja kertoo olleensa kovin ennakkoluuloinen, mutta Holly Hobbien maailma oli kuin olikin vienyt mukanaan. Tosin jutun kirjoittaja oli ollut kirjaa kohtaan ennakkoluuloinen lähinnä kaiken kaupoissa ja kioskeilla myytävän Holly Hobbie –krääsän vuoksi, eikä mahdollisen fantastisen elementin vuoksi.

Tarina on hyvin realistinen, mikä tekee siitä osaltaan jopa hauskan, koska siinä jonkin verran pelataan yliluonnollisiin juttuihin kohdistuvien ennakkoluulojen kanssa. Esim. Lizin pikkuveli Danny päätyy ensimmäistä kertaa elämässään lapsipsykiatrin penkkiin sisarusten äidin ollessa huolesta sekaisin tyttären katoamisen johdosta ja Dannyn höpöttämien, näkymätöntä tyttöä nimeltä 'Olly Obbie' koskevien juttujen vuoksi:

"Liz sanoi häntä Lolly Hobbieksi... vai oliko se nyt Holly Lobbie. Mutta hän oli ehdottomasti käsin kosketeltava. Oikein kauniisti kasvanut ikäisekseen, käsitättehän". Tohtori Barnstable ei ollut kuulevinaan. – Lapsella täytyy olla jokin pakotie todellisuudesta, hän sanoi Elainelle (lasten äiti) ikään kuin Danny olisi ollut pelkkää ilmaa."

Tilanne päättyy siihen, että istunto menee läskiksi Dannyn pelleilyn vuoksi, ja psykiatri lähtee ovet paukkuen ulos. Lopulta Danny ja Elaine nauravat silmät kyynelissä koko jutulle.

Dubelman on onnistunut kirjoittamaan oikein vanhan ajan kauniin, elävän ja realistisen kertomuksen itsepäisestä työstä, jonka hätä omasta isästään on niin suuri, että isää lähdetään etsimään vaikka sitten Guatemalan viidakosta. Erityisen kiinnostavan kirjasta teki aikanaan sen kuvitus ja Mel Duttonin tyttärelleen kirjoittamat kirjeet, ja näiden kirjeiden sisältämät piirrokset maya-kaupungeista sekä piirrokset erilaisista maya-kulttuurin esineistä. Kirjan kansilehdet kertovat, että tarinan on kuvittanut Kathy Lawrence Richard Dubelmanin luonnosten pohjalta. Minut nämä kuvitukset kerrassaan lumosivat silloin joskus. Kerta toisensa jälkeen palasin Holly Hobbien maailmaan, eikä tämä lumous näytä rauenneen vielääkään. Niin on ilmeisesti moni muukin palannut: pikaisen googlauksen tuloksena huomasin, että kirja on ilmestyessään ollut pienen puoleinen sensaatio Ameriikan ihmemaassa. Jäin siihen ymmärrykseen, että Dubelman on tehnyt varsinaisen elämäntyönsä elokuvateollisuuden puolella, ja että Holly Hobbie olisi jäänyt hänen ainoaksi kirjalliseksi teoksekseen. Kirjan "Pieni talo preerialla" – tyyppinen pioneerihenki ilmeisesti kuitenkin vetosi amerikkalaisiin aika lailla.

Dubelman kirjoittaa hyvin luontevasti ja tarina etenee juohevasti alusta loppuun saakka. Tekstissä näkyy selkeästi myös se, että se on kirjoitettu lapsille ja nuorille: lukijalle selitetään paljon etenkin niistä vaikeuksista joita Holly kokee siirtyessään 1800-luvun maailmasta 1900-luvun lopun maailmaan. Onneksi tämä kaikki tapahtuu ilman "rautalankamallia", eli liiallista selittämistä ja väkisin vääntämistä, ja sulautuu luontevasti muun kerronnan joukkoon. Lähes 200 vuoden kuluessa maailmassa on ehtinyt tapahtua jo vaikka mitä muutoksia, ja kerran jos toisenkin Holly Hobbie hämmästelee modernin maailman ihmeitä. Koomisiakin tilanteita riittää.

Lapset, Liz ja Holly, ovat tarinan selkeitä päähenkilöitä ja 'sankareita', ja aikuisten rooli jää varsin vähäiseksi. Mitä nyt Danny vähän sumuttaa äitiä, että tytöt pääsevät matkalle, ja tytöt sumuttavat Mel Duttonin kollegoita totuutta etsiessään. Aikuisia käy melkein sääliksi, kun kaksi näin tomeraa tyttöä ja yksi niinkin ovela poika kuin Danny ovat liikenteessä.

Holly Hobbie ei ehkä ole varsinainen tyttökirjaclassikko, mutta kirja on kohonnut klassikon rooliin mieleni pohjalla. Siinä vain on sitä jotain. Toki tämä on aivan eri tyyppinen kuin Anna-sarja tai Emilia-sarja tai jopa Christina-sarja (K.M.Peyton), mutta tyttökirja tämä selvästikin on, ns. tervehenkisyyttä myöten. Ennalta arvattava onnellinen loppukaan ei pahenna tarinaa, päinvastoin. Pieni mysteerin tuntu tarinan lopussa antaa varsinaiselle tarinalle ja sen onnelliselle päätökselle mukavan mausteen, ja osaltaan innostaa palaamaan Holly Hobbien pariin uudelleen: Duttonien perhe jatkaa elämäänsä, mutta minne kummaan vanha kunnon Holly-täti on kadonnut taulustaan?

Sitä emme saa varmaan koskaan tietää, koska Richard Dubelman kuoli vuonna 1999. Olen edelleen siinä uskossa, että Holly Hobbie Kadonnutta etsimässä jäi hänen ainoaksi kirjalliseksi tuotoksekseen, eikä hän Hollylle jatkoa kirjoittanut. Liekkö oli sitä suunnitellutkaan.